

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
ORADEA
Strada Teatrului No. 4.

ZSIDÓ HETILAP
Főszerkesztő: WASSERSTROM SÁNDOR
Fejlesztő szerkesztő: LEITNER ZOLTÁN

ELŐFIZETÉSI ARAK:
Belföldön: Egész évre hitközségeknek és vállalatoknak 500 Lei magánosoknak 50 L., félévre 130 L., negyedévre 65 L. Kül-öldön 2 Dollár, Kc. 75 15, S. 19. Dinar 1 20.

Az iskola és a szülők

Vajahogy kezd kivésni a zsidó néplélekből mindaz, ami évezredek óta oly nagyra tette. Az a bizonyos zsidó kitarás és gyermekeiben való továbbépítés, amely biztosította a zsidóság fennmaradását sok-sok generációra át. Ime: erre legkiválóbb példa a nagyváradi zsidóságban megmutatózó dráma, amely azt eredményezte, hogy 180 gyermekkel kevesebbet voltak be ez évben az orthodox zsidó elemibe és gimnáziumba, mint tavaly. A két emelet, a fiú és leány, a két gimnázium, a fiúk és leányok részére, mondanék mintaszerű intézménye a váradi zsidóságnak, több évtizedes multra tekinthet vissza. Százakra megy azoknak a kiváló férfiaknak és nőknek a száma, akiket ez az iskola adott a zsidó közéletnek, akikből igen-igen hasznos tagjai lettek az egész ember társadalomnak. És mit látunk? Hogy különböző hamis ideológiáktól vezérelve, nap mint nap kisebbedik azoknak száma, akik gyermekeiket beiratják a zsidó iskolába.

Felmerül a kérdés, mi ennek az oka? Vannak olyan szülők, akik elviszik gyermekeiket a másik hitközség iskolájába, mert az „molelebb”. Mert a neolog gyerekek szülei a Notre Dame de Sion apácarendbe küldik. Ittük hát, hogy a peccati ortodox így arrodjon, hogy a neolog gyerek által üresen hagyott padokká népesítse be. És ezek a szülők ott fizetnek négy-öt, sőt tízezer lejt is, ugyanakkor, amikor az orth. iskolában, ha ezeröt-száz-kétezer lejt kérnek, már egbeköltő „igazságtalanság”-nak tartják. Mert hiszen minék is fizessenek ők az ezernyi bajjal küzdő hitközségnek tandíját, amikor adój sem fizetnek. De viszont megkövetelik, hogy a hitközség 6 millió évi büdzséjét a helyből teremtse elő.

Azután következnek az „okosak”. Aki a követhetőképpen gondolkodik. Minék adjam én gyermekemet a zsidóba, amikor ott nem tanul úgy meg románul (általában csak, mert a világosságban nem!) mint az államiban. Ott tandíjat sem kell fizetni, meg azután ezernyi sütköltő érvet felsorakoztatnak még, amelyekből egy sem állja meg a helyét. Ezek az államiba adják a gyerekeket, ahol — mellesleg megjegyezve — a végén legalább annyiba kerül, mint a zsidó iskolába. Hogy mennyire így van ez, arra legjobb példa, hogy akik államiba járatják egy-két évig, szívesen hozták vissza a zsidó iskolába gyermekeiket, de nem tudják, mert hiszen amelyik gyereket az állami iskola köteleltébe felvettek egyszer, azt onnan nem lehet visszakapni.

Ennek a fentebb felsorolt érvelésnek van azonban más sok-sok válfaja, melyre nem akarunk ezúttal kitérni.

Az eredmény pedig a következő:
Az iskolát elárasszák a tandímentes szegény gyerekek, mert hiszen azok, akik még fizetni tudnak, máshol taníttatják.
Az eredmény: hogy sokkal kevesebb a tanulós megnevezés az iskola fenntartása, amely így is milliókba kerül évente a hitközségnek.

Az eredmény: hogy egy egész generáció elvész a zsidóság számára. Az élet ezernyi bajjal küzdő szülő nem tud eléggé intenzíven foglalkozni a gyermekeivel, azok nevelésével. Zsidóságára nem nevelik őket otthon és még kevésbé az iskolában. Az a két egy óra „kötelező” tanulás, „óformán” semmit sem jelent. Felő az új Nachrichs, anélkül, hogy imádkozni tudna, felő anélkül, hogy a legcsekélyebb kontaktusa lenne a zsidó néplélel. Meg akar takarítani az „okos és takaré-

kos” szülő egy-két mozijegy árát, havonta (amit a végén meg sem takarít) és ezért odadobja gyermekét a zsidótlanságnak, a tradíció nélküli nevelésnek.

Eddig a zsidó szülő legnagyobb felelőssége volt az a jövőre nézve, hogy egy generációt bocsájt neki az életnek, egy olyan nemzedéket, amely követni fogja apái tanításait és megmarad a zsidóságnak. Pedig végében sem ment vajami rózsásan a szülőknek, nemcsak most. De akkor volt még zsidó szív, volt még igazi zsidó áldozatkészség. Akkor még akartak áldozni, még akkor is, ha nem is tudták, vagy nagyon nehezkülre esett.

De most? A szülő „államiba” adja gyermekét, ahonnan egy év múlva szívesen kivénne, ha tudná. Meg más iskolába küldi, ahol többet fizet, mint tud, mert ott a „társaság”. (Oh zsidó snobizmus!)

Végeredmény: a nagy tradíciókkal rendelkező iskola tanítványok nélkül áll. Végeredmény: hogy ezernyi gyermek vesz el a zsidóság számára. Hiuságért, néhány száz lejtért és hasonló kicsinyes okokért.

De nem kevésbé hibásak azok is, akik állandóan desztrálják a hitközség és iskola nimbuszát. Az orthodox nevet viselő felbujtók, rossz szellemek, akik így vélnék öns és a tanítás érdekeik védelmére kelni.

Zsidó szülők! Most még itt az alkalom. Gondoljatok gyermekeitek jövőjére, az élővendő új zsidó generációra. Ne legyetek kicsinyesek és ami a legfőbb, ne legyetek rosszabbak azoknál, akik nemzedékről-nemzedékre adták tovább az ősi hitet, az ősi tant. Azok legyenek a mintaképek — mégha egy kis lemondással is jár, mégha erőfeszítést is kellene tenni érte! Zsidó iskolát a zsidó gyerekeknek és zsidó gyerekeket a zsidó iskolának.

Az ifjúság megmentésére össze kell fogni

Már több ízben részletesen foglalkoztunk lapunk hasábjain az ifjúság kérdésével. Lényege a kérdésnek az, hogy míg minden eszméiamlat szabadon szedhető híveit az ifjúság köréből, addig a zsidó vezetők ezt a kérdést teljesen figyelmen kívül hagyják és apró-cseprő ötlettel töltik a drága időt, míg a zsidó ifjúság vörös és egyéb eszmék áramlatába kerül.

Lapunk megmozdítása, meg a lényezető szükség mégis megmozdította bizonyos felelős ténylezők nemtörődömségét és örömmel közölhetjük, hogy Nagyváradon úgy a rabbinátus, mint a zsidóság vezetői férfiai már anélkül is tartottak anyag érdekekben, hogy vajami legyenek az ifjúság felkiválóságának megmentésére. Elhatározták, hogy párt és egyéb kicsinyes felfogásbeli kölcsönös nélkül összejárnak annak érdekében, hogy az ifjúságot eltérítsék abból az irányból, melyen ha tovább haladnak, maguknak egy zaklatott szerencsétlen élet, hozzátartozóikra bajt és a zsidóságra szegényt hoznak. Egyelőre elhatározták, hogy megfelelő ifjúsági otthon megeremléstével szemináriumi rendeznek, olyan kiváló pedagógusok és intelligenciák bevonásával, akiknek neve garancia arra, hogy valóban olyan kiváló előadást tartanak, amelyekre az ifjúság igényt tart. Természetesen, ehhez az akcióhoz minden józere zsidónak csatlakozni kell és mi hisszük, ha a hitközség és a zsidóság errevaló elemei összejárnak,

valóban eredményes és az ifjúság érdekében való munkát fognak végezni.

Lapunk mindenesetre hírt fog adni a továbbiakról és ebből a munkából részt kér és minden tekintetben a legmesszebbmőnően támogatja.

A gyilkos cuzista szenátor mandátumának megsemmisítése

Megírják, hogy a parlamenti igazoló bizottság vizsgálata indított Novitzki cuzista szenátor mandátuma ügyében, aki ellen többszörös gyilkossági vád merült fel, valamint több ízben volt már lőpás miatt is elítélve. Az igazoló bizottság megállapította, hogy Novitzki ur 14 ízben volt elítélve különböző büncselekmények miatt, amelyek közül legtöbbször a lökött szerepelt. Kétségtelen adatok vannak arra vonatkozólag is, hogy Novitzki évekkal ezelőt 4 bészarábiai zsidót gyilkolt meg, azonban a bizottság a tekintetben semilyen adatokat nem igyekezett bevizsgálni. A vágy a lökött volt. Egy zsidó meggyilkolni az igazoló bizottság előtt még mindig kevesebbet jelent, mint lököttel foglalkozni. Es Novitzki urnak ez lett a végzte. A szenátus megsemmisítette mandátumát és most újra gondolkozhatik azon, hogy hol lehet egy jó állású lovat észrevétel nélkül elköpi. Habár könnyen meglehet, hogy okukba a parlamenti bizottság illetlen, szakít a lököttel és inkább kisebb-nagyobb gyilkosságokat fog elkövetni. Ez könnyebb, hasznosabb és nem olyan veszélyes. Es főleg nem semmisít meg érte a román szenátusban a mandátumot...

A pesti magyar-zsidók világra szóló öröme

Százsor elhatároztuk már, hogy semmit sem fogunk írni lapunkon, ami az „Egyesülés”-gel kapcsolatos. Nem akarunk ezzel a lappal polemizálni és szeretnénk tudomásul venni, hogy a merít nem érdemel. De ha kezükbe kerül és olvasunk egy-nemely cikket, akkor ököbe szorít a kezünk és arcunkat a düh pirja futja át. Most legújában is, mit is? Acionista világszervezet kérvénnyel fordult a magyar kormányhoz, amelyben azt kéri, hogy engedélyezze egy világtársaság megrendését Budapesten. Fenyegeti lap most nagy örömmel közli, hogy Karaffi-álth miniszter ur elutasította a kérelmet, többféle indokból. Többek között azért is, mert a magyar zsidóság belköltségnek ez áltana, amire ők mindig nagyon vigyáznak. „OK”. Nagyon vigyáznak. Most is. Numerus igazusság és egyebekkel. Es a végén azt írja az „Egyesülés”. Ide figyeljen minden józan és kamoly zsidó — pörköltség nélkül! A miniszter elhatározása általános meglepetést keltett a magyar zsidóság körében.

Hát nem rettenetes? Egy zsidó világmegmozdítás kongresszust akar tartani. Amikor néhány napra a világ érdeklődésének központjába kerül a magyar főváros. Mennyi idegen és mennyi pénz fordulna ebbe a kisvárosba. Mert a parlamentet „kazaffi”-aknak és nincs ügyükre. Bizonyos, hogy a magyar miniszter előbb informálódott arról, hogy mit akar a pesti kormányfőtanácsos társaság. Nekik nem kell. Csak tartana a balhatenyesték keresztény világszervezete egy kis értekezletet a sipeccai hadiába, bezzeg akkor kimennének Hegyeshalomra is méltóságos

Igazi ünnepi meglepetés a „Népünk” előfizetői és olvasói részére!

Legszébben és legolcsóbban csakis Horbátz divat üzletében öltözködhet!

Elsőrendű öltönyöket már 3000 leiert készit.

Kalapokat 135 leiert vásárolhat, nyakkendők 40 leitől kezdve.

ORADEA Str. Reg. Ferdinand I szám alatti üzletében.

Nagy választék mindennemű férfi divat cikkekben!!!

urék. Ha proccolni lehetne és pertut inni egy külföldi keresztény segélyszervezetével. Az igen. De cionista világkongresszus? Ami még propagandának (még annak a bizonyos irredentának is méltóságos urék) is jó volna, meg pénzt is hozna — azt nem. Mert zsidós. Mert cionista. Mert a nyugati kulturzsídóság megmozdítása Ez Pest. Ez Siu-uca. Ez a pesti zsidó „sajtó”.

Landau és Cuza

Landau nagyon harcias temperamentum. Mert fiatal és mert a keletről zsidóság tüze ég benne. Cuza viszont öreg és gonosz és leggonoszabb antiszemita Hámán óta. A román Kamarában összekérült már sok ízben ez a két temperamentum. Legutóbb is Landau interpellált, mire Cuza magából kikelve ordította, hogy nem bírja

ki azt, ha zsidó ügyben interpellálnak. Mire Landau brótot ajánlott Cuza-nak. Az úgy — sajnos — mindennapos s ha most Bessarabiában történt is, holnap már Erdélyben is lehet (mert hiszen már számos esetben meg is történt.) Egy Típechil nevű kereskedőhöz elmen a végrehajtó és bár a kereskedő megmutatta adónyújtását, mely szerint adója október 1-ig ki van fizetve, egy Schechter nevű ember felszólítása alapján mégis megkezdte a végrehajtást. Amikor végül tiltakozott, vérszere verték, a végrehajtó és társa csak a járókéjek mentették ki szorongatott helyzetéből. A kórházba költözték be és amikor a pénzügyigazgatóhoz ment panaszra, az kidobta, mert — véres a ruhája.

Ez volt az interpelláció lényege és ezt nem bírja hallgatni Cuza. Hát ha nem bírja hallgatni és már 74 éves, igazán...

A kultuszminiszterium elvi jelentőségű döntése a hitközségi autonomia kérdésében

A szatmári háboru legújabb fejleményei

Az a hitközségi háboru, amely 1927-ben, abban a pillanatban indult meg Szatmáron, amikor Freund Chaim a hitközség vezetését magához ragadva kibontotta harcos zászlaját és ezzel harcba kergette a hitközség askenázi többségét, amelyhez a következő éven ama szatmári chaszid csoportok is csatlakoztak, akik nem bírták elviselni a Freund-párt féktelenül tobzó hitközségi uralmát, ez év július 7-én érkezett el újabb fordulópont, amikor is a Központi Iroda országos választmánya jónak látta a szatmári vezetőséget teljesen Freund Chaim szellemében „megrendszabályozni”.

Mint ismeretes, a hitközségi vezetőség a rutul megámadott hitközségi autonomia védelmében az erdélyi járáshitközségek elítélnek segítségével próbálta visszavonni a felixfurdói határozatot, azonban eredménytelenül.

Amikor a szatmári vezetőség azt tapasztalta, hogy minden ajtó bezárul előtte, a választások kiírására kizúzótt 30 napos terminus lejártát előtt — amelyre a szatmári zsidó néphumor „slajsim”-nak nevezett el — vagyis törvényes időn belül, eljert tett a felixi rendeletnek és kiírta a választást. Azonban a Freund-párt, amely már fel volt készülve a hatalom erőszakos átvételére, nem respektálta a hitközségi vezetőség önmegtagadó gesztusát és erőszakkal feltörte a hitközségi vágóhidat és nyomban felére szállított fekete-gabella ellenében vágni kezdte a hitközség metszőivel, akik kivétel nélkül cserben hagyták a hitközségi vezetőséget és az addigi gabella-árakat és szinte pokoli kárörömmel kezdtek meg az addigi gabella lerombolását. A vezetőség ugyan hatósági segítséggel visszahódította a vágóhidat és nagy erőfeszítéssel biztosította a közönség husellátását, de a metszők szakadatlanul folytatták a fekete-vágást és seprítettek lejáratni a gabella-rendszert, a hitközség fenntartásának egyedüli alapját.

Közben a miniszterium is beavatkozott a szatmári kérdésbe, amelyhez ugy a jogaikban sértett hitközségi tagok, min a szatmári polgármesteri hivatal segítségért folyamodtak. A miniszterium a rendelkezésére bocsátott adatokból megállapította, hogy a Központi Iroda, illetve országos választmány tullepték hatáskörüket, amikor a szatmári vezetőséget elmozdították hivatalából és a metszőket odairágták a Freund-párt rendelkezési alá és kibocsátotta a következő rendeleteket.

Közközlésügyi, Vallás és Művészeti Miniszterium Kultuszvezérigazgatóság.

111557-11421-sz. 1932. aug 26
Ort. izr. Központi Irodai Elnök urnak Cluj, Str. Aurel Vlaicu 2.

Elnök Ur! A satumarei ort. izr. hitközség előjárósága és ugyanazon város Polgármesteri hivatalja tudomásunkra hozták, miszerint az ort. izr. Központi Iroda választmánya a f. évi július 7-én Felixfurdón tartott ülésében elhatározta, hogy a satumarei hitközségi előjáróságnak 30 nap alatt intézkednie kell egy új előjáróság megválasztása iránt, azon esetben pedig, ha e határozat nem lenne végrehajtvva, a jelenlegi előjáróság fel lesz oszlavya és a hitközség metszői el lesznek tiltva attól, hogy a feloszlátott előjáróság által kibocsátott gabeliacédulák ellenében többé kóser húst vásárljanak.

A Központi Iroda törvényellenesen jart el a satumarei hitközséggel szemben, miután az alapszabályok szerint csak az esetre van joga feloszlásra, ha egy hitközség vezetősége nem vetné alá magát egy választott bírósági illetnek. A jelen esetben a satumarei hitközség jelenlegi előjárósága semmiféle választott bírósági eljárásnak nem volt alávetve. Másodsorban a Központi Iroda nem tilthatja meg, hogy valamely hitközség metszői ne vágjanak kóser húst, amennyiben az általunk 46953—1928. sz. alatt kiadott döntvény 13. §a értelmében „kóser szarvasmarhák és szárnyasok rituális vágását csakis a hitközségek által feljogosított metszők végezhetik”.

A fentiekre való tekintettel van szerencsénk felkérni, sziveskedjenek a satumarei hitközségi előjáróság feloszlására hozott rendeletet visszavonni, mert az előjáróság ezen ideig, melyre választva lett, hivatalban marad. Egyidejűleg kérjük Önt, sziveskedjék intézkedni, hogy a Központi Iroda a jövőben többé ne avatkozzék a hitközség belső ügyeibe.

Őszi ruháit kabátját, felöltőjét

már is TISZTITSA ki VÉGH vagy FESTESSE át

ruhahafestő és vegytisztító cégnél. Bëmer-tér 2, Telefon: 2-17. Liliom-u. 5.

a metszők kötelességeit illetőleg

Ajáírások. — Pecsét.

A satumarei ort. izr. hitközségi elnök urnak.

Elnök Ur! Van szerencsénk értesíteni, hogy a miniszterium megsemmisítette a Központi Iroda választmányának f. évi július 7-én hozott határozatát és azt utasította, hogy vonja vissza a hitközségi előjáróság feloszlására vonatkozó rendeletét és többé ne avatkozzék a hitközség belső ügyeiben a metszők kötelességteljesítése tekintetében.

Az Önök hitközségének jelenlegi előjárósága mindazon határidőre hivatalában marad, amelyre megválasztott.

Aláírások. — Pecsét.

A satumarei törvényhatósági városi Polgármester urnak.

Polgármester Ur! 13951—1932. sz. kérvényre választva van szerencsénk értesíteni, hogy a Miniszterium megsemmisítette a Központi Iroda választmányának f. évi július 7-én hozott határozatát és azt utasította, hogy vonja vissza a hitközségi előjáróság eljáróságának feloszlására vonatkozó rendeletét és ne avatkozzék többé a hitközség belső ügyeibe a metszők kötelességteljesítése kérdésében.

A hitközség mostani előjárósága hivatalában marad mindazon időre, amelyre választva lett.

Egyszermind visszaküldjük Önnek a kérvényhez mellékelt iratokat.

Aláírások. — Pecsét.

Azonban miniszterium ide, miniszterium oda, a rabbitanács olyan hatalmas, hogy egyelőre legalább nem vette tudomásul a miniszteri rendeleteket és a Kolozsvárot augusztus 29-én tartott gyűlésén olyan rendeletet adott ki, amely szigorúságban még a felixi határozaton is tútesz. Első sorban arra kötelezte a hitközség vezetőséget, hogy három nap alatt közzéadják okiratilag a vezetőségnek legalább kétharmad része jelentse ki lemondását. Ha ezt a hitközség költségén kirendelt központi kiküldöttek konstatálni fogják, akkor a metszők visszarendeljenek a hitközségi vezetőség rendelkezésére a választásig, amelynek határidejét a rabbitanács szeptember 25-ikében állapította meg azzal, hogy a választást az 1929. évi pszák értelmében kell levezetni, vagyis az 1928. évi választói névjegyzék szerint és a hitközségi vezetőség valamint a Freund-párt által kiküldendő vegyes választói bizottság által, melynek élére kineveztek Ordentlich Ferenc dési lakosú világi és Adler József segesvári főrabbiat rabbi-elnökül. Hogy a rabbitanács elejét vegye a „megrendszabályozott” vezetőség bármilyen jogvédelmi intézkedésének, kimondta azt is, hogy felebbezés esetére újból elvonja a metszőket...

A hitközségi vezetőség, amelyet e súlyos helyzetben cserben hagyott minden egyházi táncrú, kénytelen volt a miniszteri rendelet dacára közjegyzőleg lemondani és készülni a választásra.

Szomorú dolog, hogy Szatmáron jobban félnek a rabbitanácstól, mint a miniszterlett... A miniszteri rendeletet mindenesetre tanulsággal szolgálhatnak a Központi Iroda választmányának, hogy a hitközségek autonóm és szuverén jogait nem lehet büntetlenül elrabolni. Ha pedig a Központi Iroda vezetősége nem akar a törvény és a miniszteri rendelkezések utasításait szembekhelyezkedni, haladéktalanul fel kell függeszse a pótagabella jegyeknél hozott ama határozatát, hogy azoknak nem fogantatása esetén, a csupán a hitközségek fennhatósága alá tartozó metszőknek a rituális vágást megtiltja.

Lássuk be végre, hogy a törvényellenes erőszakoskodások végül is oda vezetnek, hogy a központi Iroda nem csupán saját létét, hanem az egész erdélyi orthodoxia fennmaradását is veszélyezteti.

Több türelmet, belátást, hogy az orthodoxia ellenes fellépések között, egy iránt, békés együttműködés jöjjön létre, mely egyedüli biztosíthatja orthodoxiánknak jövőbeni fejlődését.

Az igazság nevében...

Válasz Adler József segesvári főrabbi urnak

— Szatmári tudósítónktól. —

Nem tartjuk legszerencsésebb gondolatnak, hogy a Központi Iroda képviselőiben a szatmári hitközség ügyében éppen Adler József segesvári főrabbi ur vállalta a „Népünk” nyilvánosságra előt hitközségünkkel szemben a közdölői szerepet. Ugyanis a főrabbi urra a közel jövőben a szatmári hitközségnél egy funkció vár, a választási bizottság rabbi-elnöki tisztségének betöltése és a szatmári választók most nem kevés joggal kérdezik, miért volt szükséges Adler főrabbi urnak ellenzéki színnel akkor kirkukolni, amikor a választási elnöktől pártatlanságot kért és elvárni joggal lehet. Nem akarunk ezzel kétkedni a főrabbi ur leendő pártatlanságában, csak a közhangulatnak kívántunk kifejezést adni.

A főrabbi ur erős kitétejkével illeti a szatmári vezetőséget, mint amely panaszával felverte Erdély nyugalmát és talán kellemetlen perceket okozott az erdélyi orthodox szervezet felejos tényezőnek. De ami nekünk szatmáriaknak még kellemetlenebb, nem kiméli a gunyos megjegyzésektől azokat sem, akik akár minjt hivatott zsidó publicisták, akár mint szakértő jogászok, akár mint hitközségi tényezők bátorságot vettek maguknak, hogy felemeljék szavukat a tulkapások ellen. Ha Adler főrabbi ur nem érzi át a szatmári sérelmek emberfeletti mértékét, mi nyíltan megmondjuk. A négy év óta bennünk felgyülemlett keserűség tor ki belőlünk ellenállhatatlan erővel, panaszunk: az ok nélkül megbántott és annyifelekép üldözött mély zsidó érzés rezonálása, amit csak az enyhít valamiképp, hogy igazság tudata erősen él bennünk és tudjuk, hogy jó érzésű zsidó testvérek egész tömege együtt érez velünk.

Es éppen az egyik főhiányosság Adler főrabbi ur az Ön védő és vádiratának, hogy egy szóval sem említi, miszerint a szatmári végzetes hitközségi háborúság kutforrása és kiindulási pontja Freund Chaim textilnagykereskedő hitközségi szereplése, aki mióta 1927-ben csengeri Mayer Sándor elnök lemondatása után magához ragadta a szatmári hitközség elnökének hatáskörét erőszakos pártpolitikai jával a hitközséget hadszíntérré változtatta át, nem törődve a következményekkel. Néhai Grünwald Lázár z. c. l. főrabbiunk halála pillanatában hitközségünkben már égett a beháboru tüze, amely még magasabbra lobbogott fel Teitelbaum Joel károlyi főrabbi ur kan-

didájása után. Még emlékeztet, hogy amikor 1928 nyarán a rabbiaválasztás nem sikerült, mert a jelelt főrabbi nem nyerte el az alapszabályokban előirt többséget, Freund Chaim nem nyugodott meg a népakarabán, de minden ellenzéssel dacolva megrendeztet egy második választást csendőrszuronyokra támaszkodva és teljesen zárt körben, a választási jegyzőkönyv nyilván irreális adatai szerint sikerit érve el, amde e pyrrhusi győzelemmel a további kétségbeesett küzdelmekbe sodorva hitközségét.

Arról is hallgat a krónika, hogy a szatmári hitközség vezetői már az első rabbiaválasztás előtt megjelentek Besztercén a Központi Iroda akkori elnökénél és kérve-kérték, ne engedje meg, hogy Freund Chaim héttagura lejelovadt előjárósága azt a jogot vindikálhassa magának, hogy főrabbiat választasson és amikor a Központi Iroda Szatmárra küldötte Zeif Szináj és Spitz Mayer delegátusait, ezek a tasnádi főrabbiaval kiegyeztetet tanácsban határozatlanlag kimondták, hogy igenis Freund Chaim illegális vezetősége jogosult egy főrabbiaválasztást levezetni, holt a rabbiaválasztás valamivel kényesebb ügy, mint egy hitközségi előjáróság választása és azt is kimondották, hogy a Sulchan Aruch szerint nem szabad bizalmi férfiakat bebecsátani a választáshoz...

Hasonlóan nincs megemlítve, hogy a rabbiaválasztás megismétlése előtt a szatmári, nagyvá-

Ön bánja meg!

ha szövetségét nem Postavaria Deutsch cégnél szerzi be. Férfi öltöny, felöltő, átmeneti, télikabát, csikos és sportnadrág, valamint katona, papi és mindenféle egyenruha-szövetek közvetlen gyári raktára. Békés-árak.

Szöveteink garantált szintartók!!

Legnagyobb választék! Legolcsóbb árak! Megbízható minőség! Szolid kiszolgálás! Folytonosan érkező divatos árak! Címre kérjük ügyelni.

Postavaria Deutsch Oradea

Strada Avram Iancu No. 1. Fekete Sas-palota.

A zsidó kém és a 60 rubel

Irta Dr. A. SOLOWEJCZIK

1915-ben történt, az ossowieci fronton. A tábornok elő egy-egy zsidó embert hozott a szolgálat katoná azzal, hogy kikétdés közben tettenérte. „Eppen az ezred telefonálomlásának vezetőjét akarta elvágni, amikor észrevettem és most itt van, elfogtam” — jelentette hangosan az or. Sirva tiltakozott a katona vádjai ellen a szegény zsidócska és elmondotta a tábornoknak, hogy ő egy szegény kereskedő és a faluba akart menni, hogy bevásároljon egyet-mást üzlete számára. A katona azonban ujközben feltartóztatta és elvette tőle azt a 60 rubelt, amely egész vagyont képezte, éhezó felesége és 8 gyermekén kívül.

A tábornok megkérdezte a katonát: — Igaz ez?

— Egy szó sem! — válaszolta a katona. — A zsidó hazudik!

— Felakasztani! — adta ki a parancsot a tábornok.

A zsidó lehullott a tábornok lábai elé és könyörgött neki az életéért, hiszen nem hagyhatja 8 gyermekét kenyér nélkül és feleségét teljesen egyedül.

A hivatali szobában, ahol ez a jelenet lejátszódtott, az ezred egyik zsidó orvosa, dr. Alexandrow is jelen volt. Dr. Alexandrow megkérte a tábornokot, hogy függessze fel ítéletét néhány percere és sziveskedjen vele a szomszéd szobába néhány szóra átfáradni. A tábornok veje ment és ott dr. Alexandrow a következőket mondotta neki: — Tábornok ur, én megvagyok győződve arról, hogy ez a zsidó ártatlan. Ajánlom tehát Önnek, hogy személyesen is meggyőződjék az igaz-

ságról. Mondja Ön a zsidónak, hogy ez alkalommal még visszajándékozva számára az életet és szabad, elmeht. Ha ő valóban kém, akkor gyorsan menekülni fog és nem fogja kérni a 60 rubelt, mejt a katona elvett tőle. Ha azonban ártatlan, bizonyosan követelni fogja a 60 rubelt is, mert számolni fog azzal, hogy Ön igazságos bíró és megítéli számára ez a követelést is.

A tábornoknak jesszt a szellemes megoldás és visszament a szobájába.

— Nézd zsidó — mondta neki — most eredi innen, amilyen gyorsan csak tudsz, de vigyázz magadra, mert ha mégyszer elfogsz, menhetlenül felakasztatlak.

A zsidó újra leborult a tábornok lábai elé és hálás szavakkal köszönte neki jószágát. Aztán így kezdte:

— És mi lesz a 60 rubellel? Parancsolja Ön meg tábornok ur a katonának, hogy adja vissza azt is számomra.

A tábornok nevetni kezdett: — Atkozott zsidó, megajándékozlak az élettel és te még pénzt is kérsz? A tábornok nevére bátorságot öntött a zsidóba és most már határozottabban folytatta: — Tábornok ur — mondja — még mindig kezei be vagyok Ha én hazudok, úgy lóvessen föbe. Ha azonban a katona lehuzza a jobb lábáról a csizmát, ott megtaláljuk a 60 rubelemet: 2 tizrubefes, 4 háromrubeles és a többi egy rubeles bankjegyekben. De még mondhatok Önnek más ismertető jelet is. Az összes pénznekem benzin szaguk van, mert csak nem régen kaptam őket Krámer Ábrahám benzinkereskedőtől és az a pénz, amely egyszer az ő kezében megfordul, mindjárt benzin szagu lesz. Hivassa csak tábornok ur ide őt, bebizonyíthatom, hogy két 25 rubeles bankjegyet váltottam nála, hogy a faluban

könnyebben boldogulhassak. Bizonyosan emlékeznj fog még, hogy milyen pénzegységeket adott számomra.

— Te tehát elvetted a zsidótól a pénzt? — kiáltott a tábornok a katonára

— Igenis, kegyelmes uram! — felelte a katona.

— Ide veje — mondta a tábornok

A katona lehuzza a csizmáját és előszedte onnan a pénzt.

— Számolni — parancsolja a tábornok.

A katona negyvenig számolt.

— Ha jobban kirázza a csizmát, kell még két tíz rubeles bankjegyet benne lenni — mondta a zsidó. A tábornok parancsára ez is megtörtént.

— Doktor, szagolja meg a pénzeket — mondta dr. Alexandrownak a tábornok.

Valóban a pénz benzin szagu volt. A tábornok szintén megszagolta és visszaadta azt a zsidónak: — Menj haza, ártatlan vagy! — mondta neki.

A tábornok csemetgett és az őrt álló katona belépett.

— Adjatok ennek az embernek utlevelet, hogy minden büntetés nélkül visszamehessen a városba, ezt pedig — és most a katonára mutatott — vezessék az őrmester elé, hogy alaposan megmossa a fejét. Ne legyen kedve máskor is ártatlan embereket kirabolni.

Igy végződött ez a történet 1915-ben az ossowieci fronton.

Véletlen.

Ha az orvos nem tartózkodik abban a pillanatban a hivatali szobában, a zsidót kivégzik anélkül, hogy valaha is fény derül volna ártatlanságára.

radí, kolozsvári, behleni, dézi és retgei hitközségi elnökök ismét kiszállottak a beszercei irodánál, kérve a választás megakadályozását, mert az nem is volt szabályosan meghirdetve és kérték az elnököt, hogyha nem akadályozza meg a választást, jöjjön el személyesen és örködjék a választás tisztasága felett. Az elnök ur biztosította a küldötséget, hogy a választás semmis lesz. Ennek dacára a csendőri választást megtartották és jött utána az szégyenteljes döntés, amely minden szabálytalanságot aprotált...

Mint emlékezni méltóztatnak a dintőrára azért volt szükséges, mert a rabbiavlasztás ellen be adott pejió következtében a miniszterium elrendelte a közigazgatási vizsgálatot. Ennek megakadályozása végett már személyesen kiszállt Szatmáron a Központi Iroda elnöke és rávette a közben miniszterileg kinevezett inermáris bizottságot a dintőrára. És habár az inermáris bizottság írásbeli reverzálist kért és kapott arra, hogy a bézdin csakis a rabbiavlasztás kérdésében fog dönteni, azonban a hitközségi vezetőség felett nem ítelkezhet, ennek dacára a bézdin tuljette magát e sarkalatos kikötésen és a pszákban az alapszabályokkal ellentétes feltételeket szabott a küszöbön levő hitközségi választásra. Így nem tartva elég megbízhatónak a miniszterileg kinevezett választási bizottságot, öt tagot kinevezett a Freund-párpból is, választási elnöknek ki-nevezve csengeri Mayer Sándort és a halmi főrabbi által kijelölendő főrabbiat. Hogy a halmi főrabbi életkintet egy rabbi-elnök kinevezésétől, ezért csak most utólag neki szemrehányásokat tenni. Tény az, hogy csengeri Mayer Sándor elnök teljesen pártatlanul és a pszák előírásai szerint vezette je 1929. chaumoed-pészachkor azt a hitközségi választást, amelyre utólag a Freund-párt, valamint a Központi Iroda, az országos választmány és akár a Vaad Harabonim is állandóan rásütötték a dintőra-ellenesség bélyegét — tegyük hozzá: teljesen alaptalanul.

Adler főrabbi ur azt állítja, hogy ez a választás meg lett peticionálva és ennek alapján a Központi Iroda részéről megsemmisítették. Mindkét állítás téves. A Freund-párt, amely veresége biztos tudatában távozt tartotta magát e választástól, fényesen nem akarta elismerni az új vezetőség legalitását és egyoldalú információival a rabbiavlasztást kieszközölték valami engedélyt arra, hogy külső utakon keressék rituális boldogulását, amde az 1930. január 14-én Dézen írtéveit beké-
bírósági egység elismerte a hitközségi vezetőség törvényességét és egyintelt kimondta, hogy a megválasztottak dekárát főrabbi két éven belül nem foglalhatja el hivatalát. Ha semmi egyéb, a dési paktum legerősebb bizonyítéka annak, hogy az 1929. évi tisztújítás alkalmával a hitközség eleget tett a pszákban. A szatmári hitközség tragédiája, hogy a Központi Iroda a Freund-párt erőszakos nyomásainak engedve, nem tartotta ki e paktum mellett, annak dacára, hogy később az érmihályfalvai rabbiavlasztási gyűlésen is meg lett állapítva, hogy a szatmári vezetőség a dési paktumnak eleget tett. Itt Teitelbaum Joel főrabbi ur akadályozza meg a rabbiavlasztást, hogy a hitközségi vezetőségnek írásban is kiadja az erkölcsi bizonyítványt, mire az iratokat minden kommentár nélkül visszaküldték a Központi Irodához. Ezután került az ügy a dési országos választmányi gyűlés elé, ahol mint Adler főrabbi ur említi, a hitközséget elmakacsolták. Tény az, hogy a szatmári vezetőség kérte a szatmári ügy tárgyalásának elnapolását amiatt, mert a dési gyűlés napja néhai Grünwald Lázár z. c. l. főrabbi halotti évfordulójára esett, amelyen való részvételt a vezetőség nem akarta elmulasztani. Egy kissé különös, amikor Adler főrabbi ur ezt a kifogást olyan gunyosan aposztrófálja. A hitközség vezetősége semmi esetre sem érdemel gunyos hangot amiatt, ha halot nagyrabbijának emlékét méltóan kívánta ünnepelni... De bárniként történt, a szatmári vezetőség mégsem volt jelen azon a dési konferencián és egy szatmári hitközség minden esetre megérdemelt anynyi figyelmet, hogy ne hozzanak vele szemben makacsági ítéletet.

Tehát ez alkalommal a választmány állítólag azt határozta el, hogy az 1931. tavaszán esedékes hitközségi választást újból az 1929. évi pszák szerint kell lefolytatni, mert ha nem, akkor a választás semmis lesz és Freundék külön utakon kereshetik az érvényesíjést. Ez volna az a döntés, amelynek végrehajtását ez évi július 7-én a Félix-fürdőn ejrendelték.

Bármennyire is a tanulói iskolázottságra alapítja Adler főrabbi ur az országos választmány ténykedésének igazolását, ki kell jelenteni, hogy a szervezeti szabályzat, valamint a hit-

alapszabályok értelmében a Központi Iroda országos választmányának kifőn választott bírói eljárás és ítélet nélkül nem mozdíthatja el a szatmári vezetőiséget sem előlegesen Dézen. sem most utólag Félix-fürdőn. Még ha nem is létezett volna dési paktum és jogelismerés, ami magában véve is kizárta, hogy vissza lehessen térni arra az állandó refrénre, hogy a szatmári vezetőség 1929-ben nem pszák szerint választott meg. Jogilag tiszta lehetetlenség az 1931. tavaszán esedékes választásra rákényszeríteni az 1929-es pszákot, aminthogy ugyanilyen abszurditás az 1931. tavaszán megválasztott vezetőséget 1932. július 7-én hivatalból elmozdítani azért, mert már előre meg volt mondva, hogy a pszák előírása nélkül tartandó választás semmis lesz. Azért van a választott bírósági rendszer szervezeti szabályzatunkban lefektetve, hogy alkalomadtán azt alkalmazzuk. Furcsa jogi félfogás az, amely a mostani vezetőséget felelőssé teszi azért a választásért, amelyet 1929-ben az akkori inermáris bizottság folytatott le.

Be kell látni, hogy mindez csak ürügy. A Központi Iroda sajnós évek óta egyszerűen végrehajtja a Freund-párt akarát. Ez nyilván kitűnik a Központi Iroda és a többi központi szerv minden határozatából, amely a szatmári vezetőséggel van összefüggésben. Nem elég, hogy a vezetőség eleget tett, még pedig határidőn belül a félixi ukáznak, Freundék erőszakkal elvonták a hitközség gabelláját és a metszőket belevitték a fekete-vágás ingoványába. Hiába tüzte ki a szatmári vezetőség az új választást a félixi rendelkezés szerint, most a rabbiavlasztás kijelölt a választás határmapiát több héttel, hogy haza érkezessenek a Freund-párt országos és egyben pénz-es emberei, akik irányítják a választást. A fekete-vágással leszállították a hitközségi gabella-árakat, amelyeket több már bájosan lesz lehetőséges az eredeti nivóra felemelni. Mi lesz ennek a kortesfogásnak a következménye? Nyilvánvalóan az, hogy a vezetőség képtelen lesz a hitközségi költségvetés eredeti keretében fenntartani, tehát tisztviselőit, megszűnt korábbi járandóságok élvezetében meghagyni, ami előreláthatóan újabb dínővágást és metszőelvonásban kifejezett szankciókat fog maga után vonni.

Politikai dínővágással nem lehet egy hitközséget kormányozni. Ezt a szatmári példa bizonyítja. Ahol a hitközséget csak úgy volt lehetséges a mai nívón fenntartani, hogy akadt 25—30 lelkes ember, aki a hitközség megmentése érdekében négy év óta hozza a súlyos erkölcsi és anyagi áldozatokat.

Teljesen téves dolog ezt a vezetőséget úgy odaállítani, mint a béke makacs ellenzőit. Ellenkezőleg, négy év óta küzdenek a béke elérése érdekében bámulatos kitartással, míg a Freund-párt csak a szójával békiül, a valóságban pedig minden áron akadályozza. Négy év óta nem fizetnek kifizetését és mindent elkövetnek, hogy a hitközséget erkölcsileg és anyagilag tönkre tegyék. Az 1928-as választási írsatát is azért erőszakolták, mert így pártjuknak 80 százalékat, akik nem bírhatnak választói joggal, mert kimehe depiszche és más segélyek élvezet, választójoghoz jutniuk, viszont vagy négyeszt választót, akik nem az ő pártjuk tagjai, választóiknak gyakorlatától eljuthatnak.

De a legnagyobb hiba az, hogy Teitelbaum főrabbi ur nem nyilatkozik a szatmári főrabbi-ság el-vagy elnemfogadásáról. A hitközségi kiindólságnak, amely ez irányban megkérdezte, kitérő választ adott. Azután a hitközség vezetőségét súlyosan megsértette, követelve lemondásukat. Végül is csak annyit árult el, hogy ha új vezetőség lesz, akkor fog nyilatkozni szándékai felől.

Ez a valóság. Adler főrabbi ur és ha Ön ezt nem ismeri, tény az, hogy az erdélyi hitközségek vezérémberei, akik 1929. július hónapban Szatmáron, 1929. november havában Nagyváradon, f. évi augusztus 7-én Kolozsvárott konferencián gyűltek össze, mindezt világosan látják és megértik. Hiába méltóztatik tehát a szatmári vezetőséget a nyilvánosság előtt olyan színben feltüntetni, hogy az egy dintőra-ellenes makacs csoport, a közvélemény jól tudja, hogy az igazság a mi oldalunkon van és a dintőra és pszák mögött politikai tendenciák húzódnak meg és a Freund-párt terrorja sötétlik.

Művészi prszaszőnyvegek, szövött gobelnek, külföldi fonalak
Schulhof Emilne
„Orient“ Szövőművészeti iskola
Oradea, Strada Episcopou Clorogariu No. 17.
Videki rendelések utánvéttel gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

A vese, hólyag, epe gyomor-bántalmak egyedüli biztos gyógyszerere a
PAPTAMÁSI „Lithynia“ GYÓGYVIZ
Kapható mindenütt.
Központi lerakat: O R A D E A,
Str. N. Filipescu 23. Telefon: 176

FÉRFISZÖVET különlegességek
bámulatos olcsó
leszállított árakban
Havas & Grünfeld
Engross Endetail posztóruházában
Str. Avram Iancu (Kossuth utca 8)
Cégünk szolidárságot kérjük meggyőződni

TAKARITÁSRA
festék, lack- és kefeárat
valamint a világhírű „Express“
poloskairtót és „Express“
Magasfényt, mely butorát
újja varázsolja; legolcsóbban
csak **STERN S. ENDRE**
kefegyáros és festékanyag-
kereskedőnél szerezheti be
O R A D E A
Strada Nicolae Iorga (Zöldfa-ucca) 10
Telefon 578 Telefon 378

10.000 lei minimális havi jövedelmezőség
lehetőségénnyujtom, szorgalmas, megbízható egyéneknek kik magánfeleket látogatnak. Ajánlatokat „10.000 lei“ jellegre lapunk kiadóhivatala továbbít.

SZŐRME ÁRUK a legjutányosabb an
Leichner
Oradea, Str. Ep. Ciorgariu 4. Telefon: 773.

Ezüst
menorák, gyertyatartók és karosgyertyatartók, serlegek, templomi kezse-
rek bármily művészi kivitelben legolcsóbb árban. Aranyozás és ezüstözés!
Pospischill
Oradea, Szent László-tér 12.

HIREK

„Nepünk“ elkövetett utánnomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5692

Péntek Elul 15 szeptember 16
Szombat Elul 16 szeptember 17
Heti szidra: כו תבא
Heti haftora: כומו אורי
Perek 3—4

Szombat kezdete:

Üzlet bezárás 7.40
gyertyagyújtás 7.45
Istentisztelet kezdete 7.50
Szombat befejezése 8.45

Ajhév solajm vörájdéf solajm

Reflexiók ft. Adler József segesvári főrabbi urcikkéhez
Ifta ALEXANDRU KLEIN
az erdélyrészi román újságíró egyesületi titkára.

Mely szomorúsággal figyelem azt az ádatlan testvérhárcot, mely az erdélyi zsidóság körében az utóbbi időben elhatárolódott. Mikor a külső ellenség ádáz dühevel rikkolja soraikat, a külső ellenség szomorú és gyökös küzdelem, mely odáig fejlődött, hogy testvért testvér, apát fűt ejad... S ha szél is erről ajakam, teszi ezt azért, hogy jobb belátásra bírjam csekély tehetségemmel azokat akiknek a jelszavuk „halljon a férgeesse“ lett.

Kívül állok minden irányzatban, semmiféle pártkeret nem befolyásolja véleményemet, csupán az igazság szerelje. A régi klasszikus elv szerint: „Amico Plato, sed amicus veritas“.

Megmondhatom volt ama határozat, amely reorziókéban vágyási tiltalmat rendelt el. Helytelen minden intézkedés, amely akár az egyéni akár a közületet a hit gyakorlásában korlátozza. Hiszen ezeket még azon emberek ellen sem alkalmazták, akik nyitott letértek a Szejchan Aruch alapjairól. Gyakorlatilag vajon melyik rabbi küldte vissza a metszőjöl olyan hitközségi tag barom fiját, aki horribile itika szombaton nyitott szivarozik. Megnyitott kevesebb joggal szabad azt elvendeni egy egész hitközség ellen. Még ha a vezetőség hibás is, ki tudja mennyi ártalmat sújtának vele. A mi nagy meszerünknek Mózesnek más volt a módszere. Mikor mint pásztor legettette nyáját az élvező báránykákat ölébe véve vitte arra a jobbikéhez. Vajna a mai Pásztorok is hasonlóképpen gondolkodnának.

A másik gyökeres hiba a hivatalos ut megkerülése volt. Nem volt még arra precedens, hogy akár a Tábla, akár a Semmtörzsek a hivatalosoknál kildőt volna jegyzéket, vagy leiratot. A Központ, mely önkényesen kieneli, hogy ő felsőbb fórum, bizony gyakran a vezetőség neigálásával a vezetőségnek adott direktívákat. Meg lehet némi-
kép ezek után érteni, ha a Törvényszék, akorom mondani a hitközség nem veszekdés a keffélek az ahtas (nagyon ahtas) viszonyt.

Természetes folyamat volt ezeknek, hogy a hitközség vezetősége is szabály és törvényellenes kényesékre ragadtatta el magát, mely épp úgy elnérgesítette a viszonyt, mint a hatalmon levők tulbzagalma.

A szatmári békét meg kell kötni, nem úgy hogy a károlii lelege a fegevert és kapitáljon „mint amo dacumá“ de nem is úgy, hogy Erdély második közilleté maradjon porondon. A hatalmon levőknek meg kell szivelnii a világháború tanulságát, hogy a „vae victis“ jelszava esődöt mondott, mert faj a győzőknek is. A hatalom joga csak időleges, a jon hatalma az örökkévaló. A fegeverek szigorú alkalmazásánál teljes győzelmet aratni, de ez csak pirrhusi győzelem lesz a jeltek kienyesztelődés helyett. Hallgatunk meg chelyett bősécsen infelmét: Ajhév solajm vörájdéf solajm.

Az askendz zsidóságnak meg kell becsülni és be kell látnia azt a konzerváló erőt, mely chassidus testvéreinkben rejlik. Tagadhatatlan, hogy ok a mi vallásunk rezervoirjai. A chassidusoknak viszony be kell látniok azt az adminisztratív ruinit, amellyel az askendzok remélkeznek. Szerintem tehát a „jóbbáság dönt“ elvnek tiszteletben tartása mellett a hitközségek vezetését az ebben gyakorlatabb emberek kezében kell hagyni, viszonytaniások és nevelések irányítását, a hitübb rétegekbe kell bízni. Így mindkét ármulat a maga hatáskörében a legsebb eredményeket fogja produkálni. Ha azt az energiát, amit a testvér-

hárcra használtatjuk elhasználtatjuk fel, hogy a béksé munkamegosztás folytán kiki a közneke szentelti erje jart, akkor ennek ádástlanzó gümölése meg fog mutatkozni, egy a közilleték kedvezőbb gazdasági helyzetén, mint a hitélet elnégyülésé terén. Az adminisztratív vezetők kiválasztása alkalmával vigyázni kell arra, hogy azok kerüljenek az évre, kiknek multja garancia, hogy a Szejchan Aruch alapján állanak s chital hátsómeq nyilvánosan nem követnek el. Meg tudom érteni a konzervatívabbak jogos felháborodását azon ha az ő kilelének feje nem imádkozik és nem rak tejfölt a fejére. Mire kell neki akkor a fej kérdzheti az egyszerű zsidó talpraesett szavaival.

A Központi Iroda az a helyzeti energiát, amellyel kétségtelenül rendelkezik, használja fel egyéb nemesebb célra, kitérő a hivatalos körökkel szemben. Hogy azok közül csak néhányat említek itt van a tanulók szombati iráskövettségének fejlődása, a szombati vásárok ügye, a kongraa ki-vekedés stb. Nem melótib ezen a fronton küzdeni, mint a guerrillaresek esztogonóidat? S mily impudens erőt adna az a tudat, hogy intranuros egyektetés van és békeség honol. Milyen impudens erőt adna az a tudat, hogy a vezérek mögött teljes egységesen sorakozik a háttér a hitközségek osztagain bizalma. Concordia parva res crescent, discordia maxima dilaentur.

Mindnyáján ismerjük, az arany, az ezüst és a vas meséjeit. Ott határolódott mind hármaj az ucca végében. Az arany és ezüst határolatnál törtek az útekek, de a vas szomorúan nyösörögött alatta. Mire szisz te vas kőrdztek tőle, nem ládod hogy társaid mily méltón szavazták a csapásokat? Könyvit nekik fejtete a vas, őket idegen elem sújtja, de engemet emanestörnem ütleg. A mi népünk is méltón és multibához hiven nemesen viseli azokat az igaztalan csapásokat, melyeket idegen elemek néznek rá. de fájdalommal felhozok ha önön testvéreitől kapja a sajtó-sokat. Testvérek haza, testvérek ártalkodása miatt vészelt el hajdan Jerszajem, ha nem lesz béke Jerszalden, testvérek haza, testvérek ártalkodása miatt fog elberezni elpaszujni az erdélyi zsidóság is. Vezérek, akik a mindentelő erőt felelősek vagyokk ténylegeselőkét: Ajhév solajm vörájdéf solajm.

Végül még egy megjegyzést teszek a nemes szándéku cikkirő bevezető közleményéhez. Ponoir cést prevoir, az előrelátás hatalom, s a hatalomontelőknek előre látóknak kell lenni. Nézzetek előre s lássák meg, hisz a szemükben nincs gerendá, hogy „havel havalom“ az erőszak, a hatalom felhasználása, hiszágok hiszágok az a nemzsidó hatalom, mikor az ellenfél térdre hull. S aki a hatalom polcán trónol, aki a nagasságból „sas szemekkel“ néz le a gerendászemű emberekre, annak még a gerendái is szállának kell nézni.

A kultuszminisztérium kifizette a hitközségek 3 havi kultuszsegélyét

Bukaresből jelentik: A kultuszminisztérium az 1932. május, június és július hónapokra eső kultusz-segélyt a Központi Iroda útján kiutalta az orthodox hitközségeknek. A kiutalt segélyt ek. 500.000 lejt tesz ki. Az 1931. évi kultusz-segély kiutalását a jelenlegi kormány mindeztideig nem hajtotta végre és megtagadja azon indoklással, hogy a kiutalás öt, az állam súlyos pénzügyi vi-

szonyaira való tekintettel, csak megalakulásától fogva terbeli. Az egyes hitközségek stájai még nem érkeztek meg. A hitközségek ezután is felhívjuk, hogy mindazok, kik ezideig hitközségi státuszukat nem teljesítették be és ez által a kultusz-szabvenetó részükre nem folyósított, haladéktalanul közöljék státuszukat a Központi Irodával, hogy szubvenciójuk haladéktalan folyósításában ne merüljenek fel akadályok.

Kadisch egy misszionárius kápolnában.

Nem mindemapi történet játszódott le az elmúlt hetekben Hamburgban, a nagy kikötő-városban, ahol az egyik misszionárius kápolnában zsidó istentiszteletet tartottak és az egyik „misszionárius“ hívő alkairól elhangzott a Kadisch. Ebben a nagy kikötő-városban ugyanis nagyon élénk tevékenységet fejtenek ki a misszionáriusok és a sokszor hetekig ott időző utasokat, közömbük a zsidókat is, igyeksenek megmenteni a keresztény egyházak. Lelkükre beszélnek, hogy térjenek meg és lépjenek a misszionáriusok közzé. Ez az intenzív „lélekmentés“ gyakran eredményel is jár. Egy ilyen frissen megmenített zsidó léleklet történet, hogy néhány évvel ezelőt elhunyt apja után Jahrzeitja volt és nem akarta elmulasztani, hogy apja lelkiudvort ne mondja el a megszokott Kadisch, Felkeresett tehát még 9 olyan misszionárius zsidót, mint amilyen ő maga is volt, előverték imaszíjjait és talcsz-szeiket és korán reggel bementek a közeli misszionárius kápolnába, ahol előírásosan megkezdtek a davenolást. A misszió vezetője már akkor érkezett, amikor elhangzottak a Kadisch utolsó szakaszai is — és marábol kikelve csak ennyit mondott: Belőletek úgy látszik már nem lehet kiütni az ördögöt!

Bérenyheség, a máj és epentak bántalmái, gyomor- és bélfhurat, aranyeres bajok esetén a természetes „Ferenc Jozsef“ keserűviz gyorsan és fájdalom nélkül megszünteti a hasi-szervek pangását. Sok évi kórházi tapasztalat igazolja, hogy a Ferenc Jozsef víz használata a bélmiüködést kitünően szabályozza. A Ferenc Jozsef keserűviz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

15 hónapi börtön egy Tóra-tolvainak. BUDAPEST. Ennek az évek illulsiában történt, hogy a Weisz Gyula előljárósága alatt álló. Rombach ucai zsinagógából egy igen értékes Tóratekereset akart ellopni Bagyanik József, aki az utolsó pillanatban sikerült tettenérni. Bagyanik már éppen ki akart osonni a templomból, amikor éppen két vallásos bűvő érkezett és feltűnt nekik, hogy Bagyanik, akit amugy sem ismertek, haidonfót viszi kezébe a Tórárt. Azonnal rendőrt hívtak, aki letartóztatta a tolvaj Bagyanikot és előállította a fóká-pitányására. A Tóra-lopás ügyében a napokban tartotta tárgyalását a Schribl-tanács, a mely Bagyanikot 15 havi fogházra ítélte.

Állami munkaközvetítő hivatal általánosan fel Bajorországban, a szombatot tartó zsidó munkások számára. A Somre Sabosz szervezet intervenciójára az állami munkaközvetítő hivatal elhatározta, hogy a zsidó munkások számára, kik vallási ünnepeiket meg akarják tartani, egy új közvetítő hivatalt állít fel, mely kizárólag a szombatot tartó munkások kiközvetítésével fog foglalkozni.

Ne legyen közbömbös Önre nézve öltö-zéke. Nem kerül olyan nagy áldozatba szépen öltözködni, mint ahogy ezt Ön gondolja. A Deutch Posztóárúház a mai lerudukált jövedelmekhez viszonyítva állapította meg ruhaszövet árúraktárának árát. Válassza ki az Önnek tetsző szövetet és meg fog győződni róla, hogy kevés pénzért megszerezheti a tetszetős megjelenés feltételeit. **Deutch Posztóárúház, Str. Avram Janu (Kossuth-u.) 1. Sas-palota.**

— **1600 év óta élnek zsidók Németországban.** Berlin. A német zsidóság legújabbán rópiratot adott ki a következő címmel: 321-től—1932-ig. A rópirat történelmi adatokkal igazolja, hogy 321-ben költöztek elsőt ízben zsidók a mai Németország földjére. És most — írja a rópecédula — 1600 év becsületos munkája után, hazánk sorsának régi osztályosai azon vesszük észre magunkat, hogy végezni akarunk velünk hitvány fecsegők, akik eddig még semmi hasznosat nem alkottak és csak szomorúságot hoztak hazájuknak.

— **A rádió és a zsidók.** Berlinben megnyitott a rádiókijelöltés, amely azonban teljesen antiszemita jellegű. Az egyik pavillonban zsidó karikatúrák voltak láthatók és a rádió zsidó hallgatói voltak kigunyolva különböző felirásokkal...

A német zsidók védelmi szervezete megállapította, hogy ez az izléstelen izgatás annál érthetlenebb, mert két zsidó lángelme volt a rádió felédezője. Az elektromos hullámok első tudósa Herz Henrik volt Zsidó. A rádió alapját képező elektron-csővek feltalálója Ljeben Róbert. Zsidó. Enélkül a két zsidó nélkül nem volna rádió és nem lehetne rádiókijelöltés és antiszemita-heccelődés sem.

Palesztinában élő jemenita zsidók többneviséget követelnek. JERUZSÁLEM. A jemenita zsidó hitközségek egy prominens vezetője a rabbinusi fellebbviteli bírósághoz folyamodott felesége után, aki visszatért az azt a szándékát, hogy házában egy második feleséget is tarthasson. Folyamodásában hivatkozott arra, hogy neki, mint keleti zsidónak jogában áll két, illetve több asszonyt is megvenni. Dr. B. Joseph, az alperes feleség védője hivatkozott arra, hogy amennyiben a bíróság helyt adna a férj kérésének, úgy a jemenita zsidók között példával szolgálna általában a többneviségek rendszer visszaállítása tekintetében, minthogy a férj egyik exponált és tekintélyes vezetője a jemenita zsidó hitközségeknek. Széles körökben nagy érdeklődéssel várták a rabbi-bíróság döntését, amely többek között követeli a kormánytól, hogy új házassági törvényt hozzanak, melynek értelmében a 16 éven aluliaknak tiltsák el a házasságot és a többneviséget, mint házasságtörést súlyosan büntessék. A törvény életbelépése esetén a palesztinai asszonyok általános helyzete megjavulna.

Szülők figyelmébe !!

ISKOLA IDÉNYRE fiu és lányka Sweter, pullover kötött ruhák és harisnya szilkségletüket a legolcsóbban a

LONDON kötődében

Kossuth-u. 1. szerezhetik be, ahol a legdivatosabb kötött blousok méret után is a legszebb kivitelben készülnek.

CSALÓDÁS mindenben érheti... csak a Maradék Áruházban lett előnyös vásárlásaiiban nem.

„Az antiszemizmusról a csöcselék üvöltése“

A német antiszemitaoknak nincs szerencsésük tudományos érveikkel

A Hitler mozgalommal szemben, amely önmagáról azt hirdeti, hogy a germán faj ősi tisztaságát akarja megvédelmezni, a tudomány jelentős érveket állít sorompóba.

Történelmi tény, hogy a mai Németország területén már a keresztény számítás előtt is voltak zsidó települések. 325-ben Konstantin német császár rendeletet adott ki, amelyben megengedi hogy Köln városában a zsidók közhivatalt vállaljanak. Ősi zsidó temetők vannak Wormsban és Mainzban, amelyek azt bizonyítják, hogy ezekben a városokban több mint tizenhat évszázad óta állnak fenn zsidó hitközségek. A tizenharmadik század második felében zsidó troubadurok is voltak Németországban. Kétfőnek a nevét, Süskind-ét és Trindberg-ét fel is jegyzik az egykorú krónikák.

Nincs szerencsésük a Hitleristáknak a szabadkőműves mozgalom elleni agitációval sem. A szabadkőművesség Németországban keresztény alapon áll és ma is nagyon sok párhely van, amely zsidót nem fogad tagjai közé. A szellemiörások között szabadkőművesek voltak: Lessing Herder, Wieland, Goethe, sőt Nagy Frigyes óta valamennyi porosz császár is előkelő szerepet töltött be a szabadkőműves mozgalomban. Csupán II. Vilmos volt kivétel, aki szakított a nagy-frigyesi hagyományokkal. Nagy Frigyes maga alapító tagja volt az első szabadkőműves páholyoknak. Szabadkőművesek voltak a Humbold-testvérek, akiket a germán tudomány megfestésőinek tekintenek és igen sok német tábornok tartozott még a világháború alatt is a szabadkőműves páholy tagjai közé.

Érdekes hogy a háború alatt, amikor az antiszemita mozgalom Németország területén szinte tombolt, egy müncheni hétfelap szerkesztője ezer márkát jutalmat tűzött ki annak a zsidó családnak a jutalmazására, amelynek három tagja legalább három heten át a lövészárkokban tartózkodott. Ezzel akarta bizonyítani, hogy a zsidók nem vesznek részt a háborúban. Dr. Freund hanoveri főrabbi nyomában a pályázatot kitűzése után a saját hitközségéből 20 zsidó családot állított össze, amelyiknek több,

mint három tagja küzdött és szenvedett a lövészárkokban. Minthogy a lap nem akarta kifizetni a kitűzött jutalmat, a rabbi beperelte a kiadót. A tárgyaláson azután még további 50 zsidó családot nevezett meg, amelyekről bebizonyította, hogy hat-hét tagjuk vett részt, mint frontarcos a háborúban. A bíróság el is ítélte a kiadót a jutalomdíj kifizetésére, amit a rabbi jótékonycélra adott.

A világháborúban az alig félmillió német zsidó közül 96.000 teljesített katonai szolgálattal, akik közül 12.000 hősi halált halt. Több, mint tízezer német zsidó önként vonult be. A német veszteséglista első hősi halottja is zsidó: Frank Ludvig, volt német képviselő.

Jellemző, hogy a Hitler-párt legharciasabb lapját a szabadkőműves Nagy Frigyesről nevezték el. A lap címe: „Friedericus“ Még jellemzőbb, hogy ez a lap Helena Mayer német vívóbajnoknő, aki az amsterdami olimpiázt megnyerte, nagy cikkben köszöntötte, a cikk bevezető sorai így hangzottak: „Üdvözlét az internacionális népspóke legyőzőjének“. Másnap kiderült, hogy Helena Mayer egy frankfurti zsidó orvosnak, dr. Mayernek a lánya.

A német fajvédők előszeretettel idézik Mommsen Tivadar-t a nagy német történet íróit is, aki valóban a germán dicsőség szószólója volt, de aki egyik művében a következőket írja: A csöcselék — csöcselék marad és az antiszemizmus a csöcselék üvöltése

Ha érveikkel és tényekkel lehetne küzdeni az antiszemizmussal ellen, akkor már régen nem volna antiszemizmus.

Iskola akatáskát, bőrdödöt és ridikülöket legolcsóbban csak

Hartmann

lerakátában vehet.
Oradea, Strada Reg. Ferd. 1.

Parókát minden formában legolcsóbban készit Heymann mozi udvarban levő fodrászat. Bul. Reg. Ferdinand 3.
Paróka fésülős Paróka fésülős

ISKOLAI RUHA, intézeti fehérnemű anyagot, paplant jó minőségben olcsón csak a MARADÉK ÁRUHÁZBAN vehet. Rimanocei-ucca 1.

PHÖNIX

Életbiztosító Társaság

ALAPITTATOTT 1882. ÉVBEN.

TELJESEN BEFIZETETT ALAPTŐKE 4.000.000 Osztrák Schilling.

Engedélyezve Romániában 1929. január 14-én, közzétette a Mon. Of. 13. számában 1929. január 19-án. Alapszabályok közölve Mon. Of. 45.929. Bejegyezve az ilfovi törvénytörvények 1929. január 21-én a 6. sz. cégjegyzékben.

Központi vezérigazgatóság: WIEN.

Romániai igazgatóság: BUCUREȘTI BULEVARDUL ELISABETA 10.

ORADEAI VEZÉRKÉPVISELET:

STRADA GENERAL MOSOIU (MERT-U.) 2. TELEFON: 7-57.

Erdélyrészi Ellenőrző Iroda: CLUJ, Strada Nicolae Iorga No. 16.

A társaság működési területe:

Ausztria, Belgium, Bulgária, Csehszlovákia, Egyiptom, Franciaország, Görögország, Hollandia, Jugoszlávia, Lengyelország, Magyarország, Németország, Olaszország, Palesztina, Románia, Spanyolország, Tunisz, Törökország.

A „Phönix“ kedvezményes szerződést kötött a K. K. L. Jeruzsálemi főirodával, a különböző országok Mizrahi Központjával, legújabbán a Mizrahi Erdélyrészi Központtal, a Makkabi Világszövetséggel, a zsidóság több országos szervezetével, a Wizo zsidó nők világszervezetével, az „Aguda“ Világszervezettel

Vezérigazgatóságok:

Arad, Braşov, Bucureşti, Cluj, Cernăuți, Chişinău, Mediaş, Oradea, Sătmă, Sibiu, Târgu-Mureş, Timişoara.

Gyermekek, járadék- és nyugdíjbiztosítás: Legmodernebb kombinációk és méltányos díjtételek az életbiztosítás minden ágában. A vezérigazgatóságok díjtalanul adnak pontos kalkulációt és mindennemű felvilágosítást biztosítási ügyekben.

az **ALBERT Harisnyaház** Zöldfa-u. 1 sarok!
hatóságilag engedélyezett **végeladása**
Hihetetlen olcsó áraival vezet! A kirakatok beszélnek!

Meghalt Ávrohom Sije Freund naszdódi főrabbi

Sulyos csapás érte vasárnap éjszaka az erdélyi orthodox rabbiak doyenje, a világhírű enterdami cádik hádor, 80 éves korában elhunyt. Nagy tudása és szent élete által magasan kiemelkedik ezen félreess kis kehilája szék helyéből, hogy az ország egyik legnagyobb autoritásának avanszájon. Egy fél-század óta tölti be az enterdami rabbi-állást, melyet megboldogult apósa örökségeként vett át. Ezen idő alatt, önmegtartó szent élete, mely főként hekegig tartó börtölésben és éjjel-nappal a szent Tanban való folytonos buvárkodásban, a testi-segét kint, csakis lelkiekért egész lényegét odaadó világhírű cádikhoz, a vallásos zsidók ezrei zarándokoltak állandóan tanácsokért és lelki vigasztért. Az enterdami rabbi nincs többé az élők között és nekünk nem lesz többé moudunkban hallani szigorú tiltakozásait akkor, amidőn vallásunk szigorú korlátait bárhol is a legkisebb lazulások fenyegették. A nagy és szent férfiú itt hagyt bennünket igen sok nagy problémáink megoldatlansága közepette, hiányozni fog nekünk és elvesztésével pótolhatatlan csapás érte Erdélyi orthodox zsidóságát. A kérelmetlen halál a gyengélkedő főrabbit Szatmáron érte utól. Eme nagy, az utóbbi időben sulyos csapásoktól megkeresett zsidó centrumban. Vajha az egymással szemben álló zsidó testvéreink eme nagy élt mulandóságán feltráva, testvéri kezét nyujtanának egymásnak és felismerve a kor figyelmeztető szavát, közös szolidaritásban egyesülének orthodoxiánk üdvére. Eme nagy férfiú mulandósága kell, hogy legyen egy igazi intőjel arra, hogy legyen vége már egyszer a háboruskodásnak és következzék be ama életidei, amelynek ezen szent férfiú egész életét szentelte. — A nagy halott, mint ismeretes, egész életén a hamisítatlan orthodoxiáért küzdött és mint ilyen, tevékeny részt vett az erdélyi orthodoxia ügyének intézésében. Tagja volt a Waad Harabonimnak s mint a megboldogult világhírű Cháim Halberstam szánzi cádiknak tanítványa, ezen iskola életelveit igyekezett a gyakorlatban keresztülvinni. — Az elhunytban Freund Chájim, Központi Iroda-i alelnök bátyját vesztette el. Mélyszéges gyászában az egész Erdélyi orthodoxiája osztozik. — Hétfőn délután öt órákor temették el a város zsidóságának óriási részvétele mellett az erdélyi orthodoxia nagy halotját. Mint egy tízezer főnyi tömeg kísérete utolsó útjára. A temetésen Freund Izrael reghini, Freund Henrik enterdami, Klein halmi, Weinberger margitai és radnai főrabbiak tartottak gyászbeszédeteket. הנצח.

Ma azonban, hogy a külföldön, mint a belföldön tanuló diákjaink gondoskodjunk. Az Irán népe vagyunk: mindenkor minden ellenséggel szemben egyedül fegyverünk és bástyánk a tudás volt. A tudás megszerzése diákjainknak ugyanolyan minden percért lefogalja és így az existenciáért való küzdelemre fordított minden időt a tudás sanyli meg. A zsidóságunk pedig és ezen keresztül az egész emberiségnek, egész embereknek. Segítenek kell, hogy diákjaink tanulásra fordíthassák idejüket, hogy majd testben-lelkekben igazi vezetőkként vehessék át a maiak helyét.

Nagyvárad zsidó társadalmá már évek hosszú során át bizonyosságot tett arról, hogy a diákság ügyét szíven viseli, midőn a külföldön tanuló diákjainkat a dr. Kecskeméti főrabbi urna vezetése alatt álló segítő akcióval olyan szép eredményel támogatta.

Ma azonban, hogy a külföldön, mint a belföldön tanuló arra érdemes diákjainkat segíteni kell. Ezen szép cél elérését csak az egység ereje teszi lehetővé. Egész Erdély zsidóságára összeállt és megalapította az Erdélyi Zsidó Diákszegélyező Egyesületet, Kolozsvár centrummal. Ezen egyesület váradi tagzata most alakult meg és ez vezeti át az eddigi feladatait oly nemesen teljesítő dr. Kecskeméti Diákszegélyező örökét, egybeolvasztván a belföldön és külföldön tanuló diákok támogatási akciókat.

Tudjuk és hisszük, hogy minden zsidó ember teljesíteni fogja kötelességét, hogy belépésével az Erdélyi Zsidó Diákszegélyező Egyesület munkáját minél áldásosabb tegye. Dr. Kecskeméti Lipót, Flegman Armin, dr. Szilas Izidor, Adler Jenő, dr. Markovits Pál, dr. Mohr Vilmos, Schustek Adolf, Schapiro Gyula.

— **Véget ért az V.ik revizionista világkonferencia.** BECS. — Megirtuk, hogy a cionista világszervezet revizionista frakciója Bécsben tartotta világkonferenciáját, W. Jabotinski executive elnök részvételével. A konferencia szeptember 4-én ért véget, miután megválasztották az új végrehajtóbizottságot. Az executive tagjai a következők lettek: Wladimir Jabotinski, Meir Grossmann, dr. Soskin, Robert Stricker és Machower. Záróbeszédet Grossmann és Jabotinski tartottak. Az executive színhelyét a világszervezet Genf-be helyezte át.

A Népiünkben feladott hírdetés biztos eredménnyel jár.

— **Terjesszék és szeressék előfizetőket az erdélyi zsidóság egyetlen független és legolcsóbb lapjának, a NÉPÜNK-nek.** A NÉPÜNK-nek egyetlen zsidó asztalról sem szabad hiányoznia.

GROSZ DAVID szalmakalanyvár
Safu-Marc, Str. Petru Rareş 35/37
Mindenféle kalapgyártáshoz szükséges fonatok és nyersanyagok raktára 58

Hasznos tudni,

hogy **Schmidthauer** természetes **Igmándi**

keserűvize, az elrontot gyomrot 2—3 óra alatt rendbe hozza. Utasítás minden palackhoz mellékelve Kapható mindenütt!

Duschinski huszti rabbit nevezték ki az elhunyt Sonnenfeld jeruzsálemi főrabbi z. c. I. utódjának

JERUZSÁLEM. — Távirati jelentés hozza hírel Jeruzsálemből, hogy a megboldogult Sonnenfeld főrabbi z. c. I. helyének betöltéséről most döntött a jeruzsálemi orthodox hitközség. E szerint Duschinski huszti főrabbit

nevezték ki az elhunyt főrabbi utódjának. A jeruzsálemi hitközség döntése nem érte váratlanul a zsidó közvéleményt, minthogy már a főrabbi közvetlen elhunytá után, Duschinski főrabbit emlegették utódjának.

Segítsünk diákjainkon

Felhívás Nagyvárad zsidóságához

A mai rendkívüli idők teszik fokozottabban kötelességünké, hogy ugy idehaza, mint külföldön tanuló diákjainkól gondoskodjunk. Az Irán népe vagyunk: mindenkor minden ellenséggel szemben egyedül fegyverünk és bástyánk a tudás volt. A tudás megszerzése diákjainknak ugyanolyan minden percért lefogalja és így az existenciáért való küzdelemre fordított minden időt a tudás sanyli meg. A zsidóságunk pedig és ezen keresztül az egész emberiségnek, egész embereknek. Segítenek kell, hogy diákjaink tanulásra fordíthassák idejüket, hogy majd testben-lelkekben igazi vezetőkként vehessék át a maiak helyét.

Nagyvárad zsidó társadalmá már évek hosszú során át bizonyosságot tett arról, hogy a diákság ügyét szíven viseli, midőn a külföldön tanuló diákjainkat a dr. Kecskeméti főrabbi urna vezetése alatt álló segítő akcióval olyan szép eredményel támogatta.

Ma azonban, hogy a külföldön, mint a belföldön tanuló arra érdemes diákjainkat segíteni kell. Ezen szép cél elérését csak az egység ereje teszi lehetővé. Egész Erdély zsidóságára összeállt és megalapította az Erdélyi Zsidó Diákszegélyező Egyesületet, Kolozsvár centrummal. Ezen egyesület váradi tagzata most alakult meg és ez vezeti át az eddigi feladatait oly nemesen teljesítő dr. Kecskeméti Diákszegélyező örökét, egybeolvasztván a belföldön és külföldön tanuló diákok támogatási akciókat.

Tudjuk és hisszük, hogy minden zsidó ember teljesíteni fogja kötelességét, hogy belépésével az Erdélyi Zsidó Diákszegélyező Egyesület munkáját minél áldásosabb tegye. Dr. Kecskeméti Lipót, Flegman Armin, dr. Szilas Izidor, Adler Jenő, dr. Markovits Pál, dr. Mohr Vilmos, Schustek Adolf, Schapiro Gyula.

— **Véget ért az V.ik revizionista világkonferencia.** BECS. — Megirtuk, hogy a cionista világszervezet revizionista frakciója Bécsben tartotta világkonferenciáját, W. Jabotinski executive elnök részvételével. A konferencia szeptember 4-én ért véget, miután megválasztották az új végrehajtóbizottságot. Az executive tagjai a következők lettek: Wladimir Jabotinski, Meir Grossmann, dr. Soskin, Robert Stricker és Machower. Záróbeszédet Grossmann és Jabotinski tartottak. Az executive színhelyét a világszervezet Genf-be helyezte át.

A Népiünkben feladott hírdetés biztos eredménnyel jár.

— **Terjesszék és szeressék előfizetőket az erdélyi zsidóság egyetlen független és legolcsóbb lapjának, a NÉPÜNK-nek.** A NÉPÜNK-nek egyetlen zsidó asztalról sem szabad hiányoznia.

Iskolacipők

legolcsóbbak 26—30 számban Lei 240, 31—35 számban Lei 280, 36—39 nagyságban Lei 325.

Roth Henrik cipőáruházában, Zöldfa-ucca 3.

Segítsünk diákjainkon

eredményel támogatta. Ma azonban, hogy a külföldön, mint a belföldön tanuló arra érdemes diákjainkat segíteni kell. Ezen szép cél elérését csak az egység ereje teszi lehetővé. Egész Erdély zsidóságára összeállt és megalapította az Erdélyi Zsidó Diákszegélyező Egyesületet, Kolozsvár centrummal. Ezen egyesület váradi tagzata most alakult meg és ez vezeti át az eddigi feladatait oly nemesen teljesítő dr. Kecskeméti Diákszegélyező örökét, egybeolvasztván a belföldön és külföldön tanuló diákok támogatási akciókat.

Tudjuk és hisszük, hogy minden zsidó ember teljesíteni fogja kötelességét, hogy belépésével az Erdélyi Zsidó Diákszegélyező Egyesület munkáját minél áldásosabb tegye.

Dr. Kecskeméti Lipót, Flegman Armin, dr. Szilas Izidor, Adler Jenő, dr. Markovits Pál, dr. Mohr Vilmos, Schustek Adolf, Schapiro Gyula.

— **Véget ért az V.ik revizionista világkonferencia.** BECS. — Megirtuk, hogy a cionista világszervezet revizionista frakciója Bécsben tartotta világkonferenciáját, W. Jabotinski executive elnök részvételével. A konferencia szeptember 4-én ért véget, miután megválasztották az új végrehajtóbizottságot. Az executive tagjai a következők lettek: Wladimir Jabotinski, Meir Grossmann, dr. Soskin, Robert Stricker és Machower. Záróbeszédet Grossmann és Jabotinski tartottak. Az executive színhelyét a világszervezet Genf-be helyezte át.

A Népiünkben feladott hírdetés biztos eredménnyel jár.

— **Terjesszék és szeressék előfizetőket az erdélyi zsidóság egyetlen független és legolcsóbb lapjának, a NÉPÜNK-nek.** A NÉPÜNK-nek egyetlen zsidó asztalról sem szabad hiányoznia.

— **Terjesszék és szeressék előfizetőket az erdélyi zsidóság egyetlen független és legolcsóbb lapjának, a NÉPÜNK-nek.** A NÉPÜNK-nek egyetlen zsidó asztalról sem szabad hiányoznia.

— **Terjesszék és szeressék előfizetőket az erdélyi zsidóság egyetlen független és legolcsóbb lapjának, a NÉPÜNK-nek.** A NÉPÜNK-nek egyetlen zsidó asztalról sem szabad hiányoznia.

— **Terjesszék és szeressék előfizetőket az erdélyi zsidóság egyetlen független és legolcsóbb lapjának, a NÉPÜNK-nek.** A NÉPÜNK-nek egyetlen zsidó asztalról sem szabad hiányoznia.

— **Terjesszék és szeressék előfizetőket az erdélyi zsidóság egyetlen független és legolcsóbb lapjának, a NÉPÜNK-nek.** A NÉPÜNK-nek egyetlen zsidó asztalról sem szabad hiányoznia.

— **Terjesszék és szeressék előfizetőket az erdélyi zsidóság egyetlen független és legolcsóbb lapjának, a NÉPÜNK-nek.** A NÉPÜNK-nek egyetlen zsidó asztalról sem szabad hiányoznia.

WIEDER-cég

Szent László-tér 10.

legolcsóbbak 26—30 számban Lei 240, 31—35 számban Lei 280, 36—39 nagyságban Lei 325.

RÖVID HIREK

SZALONIKI. A szalonikii zsidóújdözesek következtében a kivándorlások olyan hatalmas mértékűek lettek, hogy hetenként több mint 100 család hajózik állandóan Palesztinába. A kivándorlásokat eddig a „Paris” és a „Szinaja” nevű hajók bonyolították le, minthogy azonban ezek nem képesek teljesen eleget tenni a kivándorlási igényeknek, a Navigations szovjet társaság két újabb hajót állított be, az „Iljic” és „Lenin” gőzöket, amelyek a kivándorlási forgalmat lebonyolítják. — Az állandósult zsidó temetőrombolásokra való tekintettel a szalonikii rendőrség a zsidó temetők elé rendőrsztrákar állított.

PARIS. A genfi világgkongresszuson részt vevő zsidó orvosok elhatározták, egy zsidó orvoskongresszus összehívását. A kongresszus célja lenne, hogy meghatározzák azokat az egészségügyi és higiéniai intézkedéseket, amelyeket a különböző országokban élő zsidó tömegek érdekében kívánatos volna megtenni. A kongresszust előkészítő bizottságnak három tagja van: Dr. Tennbaum NewYork, Dr. Kleinmann Genf és Dr. Rudmann Paris.

BÉCS. Rabbiner dr. Grünwald, az ismert zsidó történész nyugalomba vonulása alkalmával Miklós köztársasági elnöktől megkapta a köztársasági becsületrend érdemrendjét.

BERLIN. A 250 év óta használaton kívül lévő oscherslebeneri zsidó temetőben ismeretlen tettesek barbár rombolást végeztek. A rendőrségi vizsgálat folyamatban van.

— **Szülők figyelmébe!** Magántanulók, magyar nyelvű vizsgára **felelősséggel** készült elő **diplomás tanerő.** Ugyanott biztos eredményű **német kurzus** kezdők és haladók részére. A tandíj mérsékelt. Reinherz Frics, Str. Xenopol (Lakatos-ucca) No. 8.

— **Ünnepi ruha, kalap és divatszükségleteiket** zsidó testvéreink legolcsóbban **Horbátcz** cégnél szerezhetik be. Felhívunk olvasóink figyelmét a cég lapunkban megjelent hirdetésére.

Prima Societate de Autobuse S. A.
Az autobusjárat
Oradea—Cluj között

megindult és jár mindennap rendszeresen.

indul : Oradeáról Piața Unirii, Fekete saspalotától délután 3 óra 30 perckor

indul : Clujról a Főposta melletti autóbusszállomástól minden reggel 6 órakor.

Viteldíj : Oradea—Cluj vagy Cluj—Oradea 200 lei, returjegy 360 lei.

Fenttartott helyek telefonon 375 szám megrendelhetők. Kényelmes utazás. Elsőrendű üzembiztos autóbuszok.

PUBLICATIUNE
Ziarul Facla publicat urmatorei avis la cronica judiciara: Nu va serviti de radio fara autorizatie.

Parcheul de Iifov a primit o serie de peste o mie de procese verbale de contraventie, desiate de comisarii specialii, contra acelora ce se servesc de radio fara autorizatiune.

Pe baza acestor procesa verbale, parchetele a deschis actiune publica si a trimis pe acesti contravenientii in judecata tribunalului, conform legii pentru instalarea si folosinta posturilor radio electrice publicata in Monitorul Oficial din 1 Septembrie 1923. Art. 10 s 18 din aceasta lege, prevede sanctiunea inchisorii de la 6 luni pana la un an de zile. Desigur ca nimeni nu cunoste gravitatea acestei legi.

Separat de sanctiunea penala care este si pedeapsa infamanta, societatea s'a constituit in toate procesele verbale partea civila cu suma de lei 5000, drept daune, plus costul abonamentului dupa marimea aparatului.

Avis celor ce se mai servesc de radio fara autorizatiune.

A legszehb zománcfényű galériákat tisztítja
KLEIN gőzmosóda
Str. Vlahuța 4. (Szent János-ucca)

MOZI

SZINHÁZ MOZGÓ HETI MŰSORA:

Péntek, szombat, vasárnap: A legszenzációsabb bűnügyi film, Hans Albeærssel a főszerepben. **AZ ÁRULO.**

HEYMAN SZINKÖR MŰSORA.

Péntek, szombat, vasárnap: CSÁSZÁRVADASZ. A volt osztrák-magyar hadsereg gázszi küzdelmeinek legművészebb interpretációja. Főszereplők: Louis Trenker és Lossy Arna. Kedvezményes jegyek nem érvényesek. Előzőleg a X. Olimpiai vízipóló verseny Kanada—Hungária között. Szenzációs premier!

Figyelem ! Figyelem !
Ha elegánsan és olcsón akar ültözködni
az őszi szezon alkalmából
keresse fel

I. ROSENFELD
URISZABÓ CÉGET

Rimanóczy-u. 2. A rezi lényeges csökkentése folytán módomban van a legolcsóbb árakkal a legkényesebb izlást is kielégíteni.

Utazók !! Vidékiek !!
Ugy étkezhet, mint otthon a

Berkovitsné

orth. kóser vendéglőben
Oradea Zöldfa ucca 19.
Utazóknak 10,0% kedvezmény

Zsidó iparosok, kereskedők figyelmébe

Házilag előállíthat különböző fontos kereskedelmi cikket, mint :

Kékitő	Parkettpaszta
Sósorszesz	Rasol
Cipócrém	Tinta
Sütőpor	Fémtisztító
Padlólack	Vaníliászcukor
Politurlack	Ruhafesték

és még sokféle más anyagokat, vegyszereket melyekhez az összes szükséges anyagokat ingyenes utasítással szállítjuk.

Ullmann József és fia
Vegy- és Festékárú Import Telefon 677

Elsőrangú úri és női ruhafazonok, vegytisztítás minden elfogadható árban

Biró szabóságában

Szilágyi Dezső-u. 12 készülnek
Egy férfi vagy női ruha szakszerű vasalása 25 Lei

E Z Ü S
menorák Haranggyertyatartók, védjegy serlegek, evőeszközök, templomi kegyszerek, bármily művészi kivitelben legolcsóbb árban. Gyártása és eladása:

„TACAMUL”
ezüstáru gyárbán
CLUJ, Str. Gen. Neculcea (Kornis-u. 6)

ZSIDÓ HUMOR és történetek nagyjainkról

A LEVESESTÁL.

Beköszöntött a péntek este, a gyertyák barátságos fényt árasztotak a szobára, amelyben rabbi Elimelech Jirenszki tanítványaival üldögélt. A szolgál behozta a vacsorát s a levelestálat a mester elé tette. Rabbi Elimelech felemelte a tálat, de elejtette, úgy, hogy a forró leves kiömölyt az asztalra. Ekkor a fiatal Mendel, a későbbi rimanovi caddik ijedten felkiáltott:

— Rabbi! Vigyázz!... Hiszen valamennyi-
ünket fogságba vevnek!

A tanítványok elmosolyodtak a különös értel-
mellen jajveszekelésen. Mi köze a fogságnak a
kiöntött leveshez. A fiatal Mendel biztosan meg
van zavarodva. Rabbi Elimelech nem mosolygott,
henem komolyan, biztató szóval fordult oda a
fiúhoz:

— Ne félj, fiam, nem lesz semmi baj!
Néhány nap múlva azután kiderült, hogy a
kérdéses péntek este a császár elé tanácsosai egy
olyan rendeletet terjesztettek aláírás végett,
amelynek a zsidók adták volna meg az árát. A
császár többször bemártotta már a tollát a tinta-
ba, de vagy a tolla nem fogott, vagy valami más
zavarta. Végre meg volt az aláírás s már csak
a porzó hiányzott. A császár a porzó után nyúlt,
de tévedésből a tintatartót ragadta meg s a tin-
tával végig öntötte az irományt. A sok baljóslatu
előjelre elment a kedve az egészsől és a rende-
let darabokra tépte. Abban a minutában, amikor
a rabbi a levelestálat elejtette...

AZ IGAZSÁG ÖGI JUTALMA.

Rabbi Elimelech mondta egyszer tanítvá-
nyainak:

— Biztosan tudom, hogy a tulvilági boldog-
ság vár rám. Mert ha egyszer a megyei bíróság
előtt fog állani meztelen lelmem és ha megkérdik
tőlem: Tanultál-e becsülettel, rendesen? — azt
fogom felelni: nem. Azután felteszik a második
kérdést: Imádkoztál-e illendőképpen? En megint
csak azt felelem: nem. És végül még egyet kér-
deznek: Tetted-e jót, úgy mint kellett? S akkor
sem mondhatok mást, mint hogy: nem. És tudja-
tok, mit határoz a megyei törvény? Így fognak
ítélni: Igazat mondtál és mer nem hazudtál, ré-
szed lesz az örök üdvösségben.

Dr Mayer Ébner 60 éves

CSERNOVITZ. Szeptember 16-án tölti be
60-ik életévét Dr. Mayer Ébner, az ismert
zsidó kamarai képviselő és újságíró, az „Ost-
jüdische Zeitung” szerkesztője, Dr. Mayer Éb-
ner, mint ismeretes a legutóbbi parlamenti vá-
lasztásokkor újra bekerült a képviselőházba,
ahol már több ízben képviselte a zsidóság ér-
dekeit. Evtizedek óta áll a bukovinai cionista
mozgalom élén és neve a külföldi zsidóság
előtt is jól ismert. Herczl fellépése óta foglal-
kozik a cionizmussal és már az első hárseli
kongresszuson is részt vett, mint delegátus.
Több ízben volt az Actions Comité tagja. Dr.
Mayer Ébner 60-ik évfordulója alkalmából
számosan keresik fel üdvözlésekkel és mi is
köszöntjük öt harcos életének fordulójánál.

ÉKSZER készítését, alakítást, javítá-
sát és drágakő foglaltatás-
szakszerűen olcsón

FRIEDMANN H ékszerésznel
Széchenyitér 1
Vidékieknek is legpontosabb kiszolgálás

Padlólackok, poloskairtok, háztartási cikkek

mosó- és pipere-árak, kefék- és vegyjárak
legolcsóbb beszerzési forrás

Pontos figyelmű ki-
szolgálás! — Szombat
és ünnepnapokon zárva

Fülöp Ede
ORADEA, zöldfa-ucca 14.

Tipografia CICERO könyvnyomda, Oradea
Str. Principele Mihai (Gerléczy-u.) 2.

